

Tolken fra Moskva bekrefter: *Apr 16/4-97*

Khrustsjov tilbød Gerhardsen penger under Oslo-besøket

Nikita Khrustsjov tilbød Arbeiderpartiet penger, bekrefter en diplomat som var tolk under sovjet-lederens besøk i 1964.

JAN-ANDERS EKSTRÖM

Helsingfors

Daværende statsminister Einar Gerhardsen fikk i juni 1964 et direkte tilbud om økonomisk støtte til Arbeiderpartiet av daværende sovjetiske partileder Nikita Khrustsjov. Gerhardsen avviste straks tilbudet.

Dette forteller den tidligere sovjetiske og russiske toppdiplomaten Jurij Derjabin i sin bok som ble gitt ut i Finland i går. I 1954 innledet han sin diplomatiske karriere ved den sovjetiske ambassaden i Oslo, hvor han også arbeidet i ytterligere to perioder frem til 1965. Episoden er også omtalt i Gerhardsens egne erindringer, men det er første gang det er bekreftet fra den andre siden.

Derjabin's bok har fått tittelen «I eget navn», som er et henspill på hvordan han, i tiden etter Oslo, under signaturen Jurij Komisarov i bøker og avisartikler instruerte finnene hvordan de burde forholde seg til Sovjetunionen.

Avskjedsmiddagen

I 1964 var Derjabin med som tolk da Nikita Khrustsjov besøkte Oslo. Det var under avskjedsmiddagen statsminister Einar Gerhardsen ga for Khrustsjov, at den sovjetiske lederen uten forvarsel reiste tanken om et samarbeid mellom Arbeiderpartiet og det sovjetiske kommunistpartiet.

Dette var i og for seg ikke noen ny idé fra sovjetisk side; dette ble også nevnt – uten resultat – allerede i 1954, da Gerhardsen besøkte Moskva for

1964: Det var under sitt besøk i 1964 Nikita Khrustsjov kom med et generøst tilbud. Bildet viser ham og Einar Gerhardsen hos arbeidere ved Eidanger Salpeterfabriker.

Arkivfoto: NTB

første gang. Nå tilbød Khrustsjov «ganske klart» sovjetisk støtte til de norske sosialdemokratene.

Det var, ifølge Derjabin, tale om både en fordelaktig handelsavtale og andre former for «hjelp». Det foresvevet tydeligvis Khrustsjov at man kunne bygge på erfaringene fra Finland også i Norge. I Finland hadde «vennlighetsinnede krefter» fått økonomisk støtte fra Sovjet.

Pinlig situasjon

Khrustsjov nevnte uttrykkelig president Urho Kekkonen i denne sammenheng: – Borger Kekkonen forstår situasjonen og våre muligheter bedre enn de sosialdemokratiske lederne. Han er ikke redd for å ha kontakt med oss. Men dere er redder fordi dere frykter at dere søler til deres små, rene dresser, sa Khrustsjov.

Situasjonen var pinlig for den norske statsministeren, som «var nær ved å eksplodere». Men han behersket seg og svarte:

– Vi vil gå vår egen vei. Vi nordmenn vil selv avgjøre hva som er bra for oss, og vi bestemmer selv over våre egne saker.

Senere forsøkte Khrustsjovs svigersønn Alexej Adjubej å glatte over. Han sa til ambassadør F. Jacobson, som var til stede under middagen, at nordmennene ikke burde bry seg om den bryske måten Khrustsjov hadde tatt saken opp på. Diskusjonen måtte i stedet oppfattes som et uttrykk for tillit som man fra sovjetisk side nærte overfor den norske statsministeren. Khrustsjov følte at han kunne diskutere med Gerhardsen på samme måte som med Urho Kekkonen.